

Posudek bakalářské práce

Autor posudku: Jiří Koubek

Název práce: Autoritářský režim v Íránu v počátečních letech vlády Rezy Šáha a Mohammada Rezy Pahlaví

Autorka práce: Michaela Ducháčková

vedoucí práce: PhDr. Radek Buben

Předkládaná práce je velmi zdařilým zpracováním problematiky v českém prostředí dosud spíše opomíjené – nedemokratického režimu v Íránu v době vlády dynastie Pahlaví, přesněji řečeno jeho autoritářských fází. Časové vymezení se zdá být podřízeno právě volbě teoretickému zarámování – zkoumána jsou raná období vlády obou šáhů, pro něž lze dle autorky uplatnit Linzův koncept autoritářského režimu. Konkrétně se jedná o léta 1926-1933 v případě Rezy Šáha a 1953-1963 v případě Mohammada Rezy Pahlaví,

Také struktura práce dobře odpovídá zvolenému teoretickému rámci, tedy není primárně sledován chronologický sled, nýbrž čtyři velké oblasti představující hlavní definiční kritéria autoritářského režimu: pluralismus, ideologie, mobilizace a vůdcovství.

Autorka v textu prokazuje nejen dobrou orientaci v typech nedemokratických režimů (kromě autoritářského režimu pracuje i s kategoriemi jako sultanismus či tradiční monarchie) i solidní znalost íránské faktografie a zahraniční literatury věnující se tomuto tématu.

Bakalářská práce postihuje klíčové oblasti, které by v analýze tohoto druhu neměly být opominuty: vztah režimu (režimů) k armádě, duchovenstvu, třídám, politickým stranám (jsou-li v dané fázi relevantní) i zahraničním aktérům.

Dochází k přesvědčivému závěru, že zkoumané období rozhodně nelze interpretovat prizmatem typu tradiční monarchie, což dokládá argumentací vztahující se k typu legitimacy režimu a k procesu modernizace.

Stejně tak odmítá paušální řazení Íránu za dynastie Pahlaví jakožto sultanistického režimu. Ten přichází v úvahu jen za pozdního období vlády Rezy Šáha a uvažovat o jistých prvcích sultanismu se dá i v pozdní fázi vlády Mohammada Rezy Pahlaví, ačkoli obecné zařazení Íránu po roce 1963 jako sultanismu autorka taktéž odmítá.

Sem by mířila i první drobná výtky. Stálo by za to jednak důkladněji a precizněji odůvodnit, proč pro tuto fázi kategorie sultanismu není vhodná, a alespoň se pokusit nabídnout koncept, jímž by bylo možné pozdní období Mohammada Rezy Pahlaví uchopit.

Další námitka se týká matoucího zacházení s Linzovými hlavními dimenzemi: v abstraktu, obsahu i v příslušných pasážích figuruje již zmíněná čtveřice pluralismus, ideologie, mobilizace a vůdcovství. V kapitole 2. *Definice autoritářského režimu* se ale bez bližšího vysvětlení na místě pluralismu objevuje participace.

Velmi diskutabilní a rušivé se jeví používání pojmu církve pro íránské prostředí (ve smyslu šíitského duchovenstva).

Poslední, čistě terminologická poznámka se týká některých českých překladů Linzových konceptů. Pro *elaborate ideology* se nejvíce jako nešťastnější „vypracovaná“, nýbrž (např.) propracovaná ideologie. Také místo adjektiva „řídící“ bych volil spíše „vůdčí“. Drobných nepřesností a neobratností tohoto druhu lze v textu nalézt více, nepřesahují však únosnou míru (a ani se jí neblíží).

Navzdory výše uvedeným námitkám doporučuji práci k obhajobě s hodnocením **výborně**.

V Praze dne 13. 6. 2012